

Sygn.akt III AUa 1438/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 marca 2015r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Marek Szymanowski (spr.)

Sędziowie: SA Dorota Elżbieta Zarzecka

SA Alicja Sołowińska

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 marca 2015 r. w B.

sprawy z odwołania Urzędu Gminy W.

przy udziale zainteresowanej T. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ustalenie podstawy wymiaru składek

na skutek apelacji Urzędu Gminy W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 czerwca 2014 r. sygn. akt V U 250/14

I. **oddala apelację,**

II. **zasądza od Urzędu Gminy W. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.**

Sygn. akt A Ua 1438/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 grudnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 205, poz. 1585 ze zm.) oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. nr 164, poz. 1027 ze zm.) określił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz na ubezpieczenie zdrowotne **T. S.** podlegającej ubezpieczeniom z tytułu zatrudnienia w Urzędzie Gminy W. za marzec i grudzień w latach 2008 -2009 . W uzasadnieniu decyzji organ rentowy nadmienił, że płatnik nie uwzględnił w podstawie wymiaru oraz nie naliczył składek od wypłaconych pracownikom z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych świadczeń pieniężnych z okazji Świąt Wielkanocnych i Bożego Narodzenia. Wysokość tych świadczeń nie została uzależniona od sytuacji materialnej, rodzinnej i życiowej pracownika.

W odwołaniu od powyższej decyzji Urząd Gminy w W. zarzucił naruszenie art. 21 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i

rentowe, zgodnie z którymi to przepisami podstawy wymiaru nie stanowią przychód pracowników w postaci świadczeń finansowanych ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Nadto zarzucił również naruszenie art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 4 marca 1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Obraza przepisów rangi ustawowej polega na nieuznaniu dokonanych wypłat za element działalności socjalnej, przyjęciu, że wypłaty w jednakowej wysokości nastąpiły bez uprzedniej oceny sytuacji rodzinnej, życiowej i materialnej pracownika, a także, że każda wypłata wymagała nowej analizy sytuacji pracowników.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący Urząd wniósł o uchylenie zaskarżonej decyzji i stwierdzenie, że nie jest zobowiązany do uwzględnienia w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne świadczeń pieniężnych wypłaconych w latach 2009 - 2013 z Międzyzakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w okazji Świąt Wielkanocnych i Bożego Narodzenia.

Zainteresowana T. S. nie zajęła stanowiska w sprawie.

Wyrokiem z dnia 27 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku oddalił odwołanie i zasądził od Urzędu Gminy W W. na rzecz organu rentowego kwotę 60 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa za drugą instancję.

Czyniąc ustalenia faktyczne w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy dopuścił dowód z akt identycznych spraw (...), w których przesłuchiowano świadków na okoliczności mające znaczenie dla rozstrzygnięcia tj. M. O. (pracownicę Ośrodka Pomocy (...) w W.) i T. W. (sekretarza Gminy). Zeznali oni, że ze względu na to, iż Urząd i podległe mu jednostki zatrudniają mało pracowników, ich sytuacja jest dobrze znana przełożonym. Przed świętami pracownicy pytali, czy otrzymają dodatkowe wypłaty z funduszu. Pomimo różnego stażu pracy i różniących się wysokością wynagrodzeń otrzymywali tyle samo.

Bezspornym w sprawie było, że O/ZUS w wyniku kontroli przeprowadzonej w Urzędzie Gminy w W. ustalił, że ten płatnik składek przyznał z Międzyzakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych swoim pracownikom świadczenia pieniężne. Otrzymali oni je z okazji Świąt Wielkanocnych i Bożego Narodzenia przy czym wszyscy otrzymali takie same kwoty.

Urząd Gminy w W. nie kwestionował, iż wypłacił pracownikom świadczenia w wysokości i formie opisanej przez organ rentowy. Okolicznością sporną pozostawało natomiast, czy świadczenia w postaci gotówki przez pracodawcę z okazji Świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy w okresach podanych w decyzji są świadczeniami socjalnymi w rozumieniu art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 04 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. z 2012 r. poz. 592 ze zm.). Negatywna odpowiedź na to pytanie przesądza bowiem, że świadczenia te stanowią dodatkowy przychód pracownika. Odwołując się do art. 18 ust. 1 w zw. z art. 4 pkt 9 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych Sąd Okręgowy przypomniał, iż podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, osiągniany przez pracowników u pracodawcy z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenie rentowe (art. 20 ust. 1).

Z przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych wynika, że do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne pracowników stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób. Przy ustalaniu podstawy wymiaru składek dla pracowników nie stosuje się wyłączeń wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy wskutek choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną a pomniejsza się o kwoty składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe finansowane przez ubezpieczonego.

Regulacja zawarta w cytowanym art. 18 ust. 1 określa w sposób pozytywny jakiego rodzaju przychód stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. Nie wymienia natomiast ani ograniczeń w tym zakresie, ani tym bardziej wyłączeń z podstawy wymiaru składek jakichkolwiek przychodów, oczywiście poza tymi, które nie są przychodami w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych. Do określenia wyłączeń z podstawy

wymiaru składek niektórych rodzajów przychodów został natomiast zobowiązany minister do spraw zabezpieczenia społecznego na podstawie delegacji ustawowej zawartej w art. 21 powołanej ustawy.

Wydane na podstawie tej delegacji rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. nr 161, poz. 1106) w § 2 ust. 1 pkt 19 stanowi, że podstawy wymiaru składek nie stanowią świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Działalność socjalna została zdefiniowana w art. 2 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Zgodnie z tym przepisem za działalność socjalną uważa się usługi świadczone przez pracodawców na rzecz różnych form krajowego wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, udzielanie pomocy materialnej - rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową. Zgodnie z art. 8 ust. 1 przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu.

Brzmienie art. 8 ust. 1 nie upoważnia do przyznawania osobom uprawnionym prawa do świadczeń socjalnych w takiej samej wysokości. Byłoby to bowiem w istocie przyznawanie tym osobom dodatku do wynagrodzenia. Przepis ten wyraźnie natomiast określa związek pomiędzy wartością przyznawanego świadczenia, a łącznie rozpatrywaną sytuacją życiową, rodzinną i materialną osoby uprawnionej. To powiązanie może oznaczać tylko jedno: im gorsza jest sytuacja osoby uprawnionej, tym wyższe powinno być świadczenie. Nakłada to na przyznających świadczenia obowiązek indywidualnej (w żadnym wypadku zbiorowej) kwalifikacji wniosków.

Sąd Okręgowy analizując pojęcia tzw. kryteriów socjalnych nawiązał do wykładni tego pojęcia w orzecznictwie sądowym. W szczególności nawiązał do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2009 r., I UK 121/09, OSNP 2011/9- 10/133, gdzie Sąd ten przyjął, iż podstawowa zasada dysponowania środkami funduszu została określona w art. 8 ust. 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych i od tej zasady nie ma wyjątków (zapewne chodziło SN o ust.1 art. 8). Nawet regulamin funduszu nie może zasady tej zmienić. Stąd świadczenia wypłacone przez pracodawcę z pominięciem tej reguły nie mogą być oceniane w sensie prawnym jako świadczenia socjalne, a jeżeli tak, to nie mogą korzystać z uprawnień przyznanych tym świadczeniom przez system ubezpieczeń społecznych. W podobnym kierunku wypowiedział się SN w wyroku z dnia 16 sierpnia 2005 r., I PK 12/05 (OSNP 2006/11-12/182), gdzie podniósł z kolei, że nawet niewielkie zróżnicowanie świadczeń, w sytuacji gdy pracownik posiadający bardzo wysokie dochody otrzymuje świadczenie niewiele mniejsze od pracowników uzyskujących niskie dochody, powoduje niezachowanie kryterium socjalnego. W wyroku tym Sąd Najwyższy dodatkowo wskazał, że wydatkowanie środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych z zastosowaniem kryterium stażu pracy, bez uwzględnienia kryterium socjalnego i sprzeczne z zakładowym regulaminem świadczeń socjalnych jest niezgodne z ustawą w rozumieniu art. 8 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Z kolei w wyroku z dnia 20 sierpnia 2001 r. I PKN 579/00, OSNAPIUS 2003/14/331 Sąd Najwyższy dodatkowo stwierdził, że wykluczone jest przyznawanie ulgowych usług i świadczeń z funduszu ogółowi uprawnionych w tej samej wysokości, według zasady „każdemu po równo”. Zdaniem Sądu Najwyższego, doświadczenie życiowe pokazuje, że jest mało prawdopodobne, by dwie osoby uprawnione pozostawały w jednakowej sytuacji materialnej, życiowej i rodzinnej, a tylko taka (lub bardzo zbliżona) pozwałaby na przyznanie świadczeń w tej samej wysokości. Tym bardziej, więc możliwość taką należy wykluczyć, gdy uprawnionymi jest kilka, kilkanaście czy kilkadziesiąt osób.

Stosownie do art. 8 ust. 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu, z uwzględnieniem ust. 1, oraz zasady przeznaczania środków Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej określa pracodawca w regulaminie. Wydany na tej podstawie regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych stanowi źródło prawa pracy na podstawie art. 9 k.p. Skoro określa on także "zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu", jest więc wiążący nie tylko w zakresie ogólnych zasad (kryteriów) podziału środków funduszu świadczeń socjalnych, ale także w odniesieniu do ustanowionego w nim trybu ich przyznawania pracownikom, uwzględniającego indywidualną ocenę każdego przypadku według przyjętych kryteriów.

W obowiązującym poprzednio i obecnie u odwołującego Regulaminie (...) przewidziano szczegółowe zasady przyznawania usług i świadczeń socjalnych. Z § 9 poprzedniego regulaminu (§ 10 aktualnego regulaminu) tego aktu wynika, że wysokość pomocy ze środków Funduszu uzależniona jest od sytuacji życiowej. świadczenia udzielane są na wniosek. Z regulacji zawartej w art. 8 wymienionej ustawy wynika, że pracodawca nie może wydatkować środków funduszu niezgodnie z treścią regulaminu zakładowej działalności socjalnej (ust. 2), przy zastosowaniu kryterium innego niż socjalne. Przyznanie świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych niezależnie od sytuacji majątkowej, życiowej czy rodzinnej uprawnionych prowadzi do sytuacji, w której świadczenia te nie stanowią świadczeń socjalnych podlegających wyłączeniu z podstawy wymiaru składek.

Reasumując rozważania Sąd Okręgowy wskazał, iż poczynione przez organ rentowy w toku kontroli ustalenia są zgodne z materiałem dowodowym zebrany w toku niniejszego postępowania. Wynika z niego, że świadczenia były przyznawane na ustną prośbę lub z urzędu z okazji świąt kościelnych i były przyznawane w takiej samej wysokości . Tym samym sporne przychody pracowników nie miały charakteru socjalnego, co oznacza, iż powinny zostać uznane za przychody stanowiące podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne oraz zdrowotne, gdyż nie obejmuje ich wyłączenie przewidziane w § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Z tych przyczyn Sąd Okręgowy na zasadzie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie i orzekł o kosztach na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Urząd Gminy W. zaskarżył apelacją przedstawiony wyżej wyrok Sądu Okręgowego całości zarzucając :

1. naruszenie prawa materialnego poprzez niezastosowanie w sprawie postanowień art. 21 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2013 r. ,poz. 1442) w zw. z § 2 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161 poz. 1106 ze zm.) a w konsekwencji przyjęcie, że świadczenia z okazji Świąt Wielkanocnych i Bożego Narodzenia wypłacone ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych pracownikom samorządowym nie korzystają z wyłączenia z podstawy ustalenia podstawy wymiaru składek ;

2. naruszenie prawa materialnego - art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych w związku z ustawą z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych oraz w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1050 ze zm.) poprzez przyjęcie, że świadczenia z okazji Świąt Wielkanocnych i Bożego Narodzenia wypłacone ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych mogą stanowić składnik wynagrodzenia pracowników samorządowych - przychód osiągną z tytułu zatrudnienia, stanowiący podstawę ustalenia składek na ubezpieczenie społeczne ;

3. naruszenie prawa materialnego błędną wykładnią art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994r. zakładowym funduszu świadczeń socjalnych poprzez przyjęcie, że różnicowanie wysokości świadczeń ze środków funduszu ze względu na sytuację życiową, rodzinną i materialną musiało być stosowane w odniesieniu do każdego z rodzaju świadczeń z osobna, z pominięciem faktu, że odwołujący, dysponujący wiedzą na temat sytuacji swoich pracowników, stosował takie różnicowanie w obrębie całokształtu świadczeń przyznawanych osobom uprawnionym w ciągu poszczególnych lat kalendarzowych jako okresów obowiązywania planów finansowych funduszu;

4. naruszenie przepisów postępowania - art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia całości zebranego materiału dowodowego i brak wyjaśnienia dlaczego dopuszczając dowód z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy Sądu Okręgowego w Białymstoku sygn. akt V U 282/14, pominął znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy złożonych przez odwołującego przy piśmie z dnia 10 czerwca 2014 r. dowodów na różnicowanie wysokości przyznawanych świadczeń ze środków funduszu;

Czyniąc powyższe zarzuty apelacja wносиło o zmianę poprzez uwzględnienie odwołania i stwierdzenie, iż Urząd Gminy W. nie jest zobowiązany do uwzględnienia w postawie wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne świadczeń pieniężnych wypłaconych zainteresowanej w latach 2008-2009 z Międzyzakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych z okazji Świąt Bożego Narodzenia Ś. Wielkanocnych oraz zasądzenia kosztów procesu za obie instancje.

Do apelacji skarżący dołączył też dokumenty mające wskazywać na zróżnicowanie świadczeń wypłacanych z funduszu socjalnego, a w toku postępowania w złożonym piśmie procesowym z dnia 11 marca 2015 r. (k.74-75) oraz na rozprawie apelacyjnej w dniu 19 marca 2015 r. skarżący Urząd wniósł o zawieszenie postępowania w związku z wystąpieniem przez Sąd Okręgowy w Białymstoku do Trybunału Konstytucyjnego z zagadnieniami prawnymi dotyczącymi w szczególności konstytucyjności § 2 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. nr 161, poz. 1106).

Sąd Apelacyjny zważył co następuje

Wniesiona apelacja podlegała oddaleniu.

Na wstępie rozważań trzeba wskazać, iż wniosek o zawieszenie postępowania w sprawie do czasu rozstrzygnięcia 2 zagadnień prawnych przedstawionych Trybunałowi Konstytucyjnemu przez Sąd Okręgowy w Białymstoku postanowieniem z dnia 12 marca 2015 r. w sprawie tego Sądu VU 282/14 dotyczącej innych zainteresowanych (również pracowników odwołującego się Urzędu Gminy W.) nie zasługiwał na uwzględnienie. Wystąpienie przez jeden z sądów z zagadnieniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego w trybie art. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 1997 r. Nr 102, poz. 643 ze zm.) nie obliguje innych sądów, przed którymi toczą się podobne lub nawet identyczne sprawy do zawieszania tych postępowań. Może się oczywiście zdarzyć, iż inne sądy podzielią wątpliwości sądu występującego z zagadnieniem prawnym i wówczas zawieszenie postępowania może być właściwym rozwiązaniem, ale nie jest to regułą. W orzecnictwie Sądu Najwyższego dopuszcza się w takiej sytuacji możliwość odpowiedniego zastosowania art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. i zawieszenia postępowania w oparciu o ten przepis (wyrok SN z dnia 28 września 1994 r. I PRN 61/94 OSNP 1995/1/6) ale nie jest to jednak pogląd powszechnie przyjmowany (por. krytyczna glosa A. Zielińskiego, PS 1995r., Nr 7-8 s. 138 oraz też krytycznie Edward Gniewek: Kodeks postępowania cywilnego - Komentarz wydanie 6. Wydawnictwo C.H. Beck cywilnego Warszawa 2012 teza II.2. do art. 177). Jak się zdaje istotnym w tym zakresie jest własna ocena dokonana przez inne, niż występujący z zagadnieniem prawnym sąd co do sformułowanego zagadnienia prawnego i wpływu ewentualnego rozstrzygnięcia Trybunału na sposób rozstrzygnięcia zwisłych przed nim spraw. Za zawieszeniem postępowania przemawiać zatem będzie wysokie prawdopodobieństwo zakwestionowania konstytucyjności danej regulacji oraz bezpośredni wpływ potencjalnego orzeczenia Trybunału na rozstrzygnięcie zawieszanej sprawy. Zasady ekonomiki procesowej natomiast (art. 6 ust.1 k.p.c.) z reguły przemawiają przeciwko zawieszeniu postępowania, bowiem istotnym jest również szybkie zakończenie sprawy, najlepiej na pierwszym terminie rozprawy. W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny odmawiając zawieszenia postępowania zauważył, iż w zasadzie odpowiedź Trybunału na sformułowane przez Sąd Okręgowy pytania niekoniecznie musi mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Pytanie dotyczące zgodności z § 2 pkt 19 (k. 81- zapewne Sąd Okręgowy ma na myśli § 2 ust. 1 pkt 19) rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczególnych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (Dz. U. z 1998 r. nr 161 poz. 1106) z art. 91 ust. 2 Konstytucji dotyczy przecież przepisu, który zwalnia z podstawy wymiaru składek przychód w postaci świadczeń finansowanych ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Skutkiem stwierdzenia jego niekonstytucyjności nie będzie zatem upadek podstawy prawnej do naliczania składek na ubezpieczenie, bo podstawę te stanowią odpowiednie przepisy ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 jednolity tekst) tj. art. 18 i n. tej ustawy. Sąd Okręgowy jak się zdaje w świetle uzasadnienia sformułowanych zagadnień prawnych z jednej strony stać na stanowisku, iż wskazany wyżej przepis rozporządzenia zwalniający przychód w postaci świadczeń finansowanych ze środków przeznaczonych na cele

socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych z podstawy wymiaru składek jest niekonstytucyjny i nie stanowi podstawy takiego zwolnienia, z drugiej natomiast strony twierdzi, iż świadczenia pieniężne wypłacane pracownikom z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych winny być zwolnione z podstawy wymiaru składek podobnie jak świadczenia urlopowe. Niezależnie od tego czy konstrukcja prawna przyjęta przez Sąd Okręgowy zyska aprobatę Trybunału Konstytucyjnego czy też nie, trzeba zauważyć, iż Sąd Okręgowy zmierza do uzyskania stanu prawnego, w ramach którego przychody w postaci świadczeń finansowanych ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych zwolnione są z podstawy wymiaru składek. Zdaniem Sądu Apelacyjnego taki jest w istocie właśnie aktualny stan prawny, który korzysta z domniemania zgodności z Konstytucją. Nie wydaje się zatem możliwe, aby sposób rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego miał wpływ na istnienie podstaw do ustalania podstawy wymiaru składek od przychodów nie będących w sensie materialnym świadczeniami pieniężnymi z funduszu socjalnego. Gdyby jednak było inaczej, to w takim przypadku nie będzie przeszkód do wznowienia postępowania w trybie art. 401¹ k.p.c. .

Przechodząc do podniesionych w sprawie zarzutów stwierdzić trzeba, iż choć apelacja w pierwszej kolejności formułuje zarzuty obrazy prawa materialnego to rozważania Sądu Apelacyjnego wypada rozpocząć od oceny trafności podniesionego zarzutu obrazy prawa procesowego. Przestrzeganie bowiem przepisów prawa procesowego przez Sąd pierwszej instancji ma bowiem wpływ na prawidłowe ustalenie stanu faktycznego. Nie bez znaczenia jest też to, że tylko prawidłowo ustalony stan faktyczny może stanowić podstawę do oceny poprawności zastosowania prawa materialnego. Sąd Apelacyjny stoi wręcz na stanowisku, iż zarzut naruszenia prawa materialnego w zasadzie można skutecznie podnosić jedynie wówczas, gdy nie kwestionuje się dokonanych przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych. Zarzut naruszenia prawa materialnego winien być bowiem odnoszony do określonego stanu faktycznego - który skarżący akceptuje - a do którego to stanu faktycznego wadliwie zastosowano prawo materialne. W zakresie podniesionego zarzutu obrazy prawa procesowego można zgodzić się częściowo z autorem apelacji, iż sporządzone uzasadnienie zawiera pewne mankamenty jeżeli chodzi o precyzyjne dokonanie ustaleń faktycznych, bowiem ustaleń tych trzeba poszukiwać w dokonywanych równocześnie przez Sąd rozważaniach i prezentowanych stanowiskach stron, jednakże nie wpływa to zdaniem Sądu Apelacyjnego na trafność tych ustaleń. Sąd Apelacyjny porządkując dokonane ustalenia faktyczne stwierdza, iż stan faktyczny wbrew zarzutowi apelacji w zasadzie nie był sporny, a fakty mające rzeczywiste znaczenie dla rozstrzygnięcia nie były kwestionowane przez odwołującego się Urząd Gminy (k 98v.). Nie było bowiem spornym w sprawie, iż kwestionowane wypłaty z funduszu socjalnego na rzecz zainteresowanej dokonane w związku ze Świętami Bożego Narodzenia i Wielkanocnymi nie były poprzedzane składaniem poprzez zainteresowaną stosownego wniosku jak i oświadczenia zawierającego informację umożliwiającego zindywidualizowanie jej sytuacji socjalnej w stosunku do pozostałych pracowników odwołującego się. Nie było też spornym, iż w świetle Regulaminu Gospodarowania Środkami Międzyzakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych stanowiącego załącznik do zarządzenia Wójta Gminy W. z 31 grudnia 2001 r. miarodajnego do oceny spornych wypłat na rzecz zainteresowanej (§9 i 10) jak i regulaminu obecnie obowiązującego stanowiącego załącznik do zarządzenia Wójta Gminy W. z dnia 10 czerwca 2010 r. (§10 i 11) – przyznawanie i wysokość pomocy ze środków funduszu uzależniona była od nie tylko sytuacji życiowej, ale również od okresu i wymiaru zatrudnienia. Okres i wymiar zatrudnienia miał wpływ na przyznanie świadczeń z funduszu co było przyznane w sprawie (k.98v). Nie było też spornym na rozprawie apelacyjnej, iż podnoszone w apelacji różnicowanie świadczeń z funduszu nie dotyczyło zakwestionowanych przez organ rentowy wypłat, bo te były wypłacane w takiej samej wysokości, natomiast różnice w globalnie zestawionych za dany rok wypłatach na rzecz poszczególnych pracowników są skutkiem tego, iż niektórzy pracownicy korzystali z funduszu w innych jeszcze formach (dofinansowanie biletów do kina, basen , dopłaty do kolonii).

Biorąc powyższe w istocie niesporne ustalenia za postawę faktyczną niniejszego rozstrzygnięcia trzeba od razu stwierdzić, iż podniesiony zarzut wadliwego przyjęcia przez Sąd Okręgowy, iż nie miało miejsce różnicowanie wypłat z funduszu nie jest trafny. Bezspornie bowiem zakwestionowanych przez organ rentowy świadczeń z funduszu socjalnego Urząd Gminy nie różnicował, w szczególności poprzez zastosowanie kryterium socjalnego. Zdaniem Sądu Apelacyjnego nie jest stosowaniem kryterium socjalnego odwoływanie się do bliżej nieokreślonej wiedzy Wójta o sytuacji socjalnej swoich pracowników. Słabość tej argumentacji jest oczywista zważywszy, że pełnomocnik skarżącego

na rozprawie przyznał, iż w istocie nie posiada żadnej wiedzy dotyczących sytuacji socjalnej zainteresowanych, których sprawy rozpoznawano łącznie. Wiedza samego Wójta w tym zakresie zdaniem Sądu Apelacyjnego nie mogłaby być istotnie większa, skoro nie opiera się ona na żadnej sformalizowanej procedurze jej pozyskiwania i przechowywania. Skoro jak to wyżej wskazano fakty mające znaczenie dla rozstrzygnięcia nie były spornymi, to trudno jest podzielić zarzut apelacji obrazu art. 233 §1 k.p.c., który to przepis dotyczy sytuacji, w których sąd orzekający zmuszony jest wartościować sprzeczny ze sobą materiał dowodowy dokonując jego wszechstronnego rozważania z zastosowaniem zasad logiki, nauki i doświadczenia życiowego.

Przechodząc do poniesionych zarzutów obrazu prawa materialnego Sąd Apelacyjny nie dopatrzył się ich słuszności. Zarzut naruszenia prawa materialnego poprzez niezastosowanie w sprawie postanowień art. 21 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 1442) w zw. z § 2 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161 poz. 1106 ze zm.) a w konsekwencji przyjęcie, że świadczenia z okazji Świąt Wielkanocnych i Bożego Narodzenia wypłacone ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych pracownikom samorządowym nie korzystają z wyłączenia z podstawy ustalenia podstawy wymiaru składek jest o tyle nietrafny, iż Sąd Okręgowy ustalił, iż przedmiotowe wypłaty dokonane zostały bez zachowania trybu ich przyznawania przewidzianego w regulaminie (bez pisemnego wniosku) i bez udokumentowania okoliczności pozwalających ocenić sytuację socjalną z osobna każdego pracownika. W konsekwencji powyższego Sąd Okręgowy słusznie przyjął, iż wypłaty te utraciły swój charakter socjalny i nie mogą być traktowane jako świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych (§2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia), a tym samym nie korzystają ze zwolnienia opisanego w tym przepisie. Zaprezentowany przez Sąd Okręgowy pogląd jest utrwalony w orzecznictwie sądowym (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2002 r., I PKN 267/01, OSNP 2004 Nr 6, poz. 99; z dnia 20 sierpnia 2001 r., I PKN 579/00, OSNP 2003 Nr 14, poz. 331; z dnia 16 sierpnia 2005 r., I PK 12/05, OSNP 2006 nr 11-12, poz. 182; z dnia 6 lutego 2008 r., II PK 156/07, OSNP 2009 nr 7-8, poz. 96; z dnia 16 września 2009 r., I UK 121/09, OSNP 2011 nr 9-10, poz. 133 i z dnia 10 września 2013 r., I UK 74/13 oraz wyrok SN z d z dnia 8 stycznia 2014 r. I UK 202/13 Lex nr 1436168, G. Prawna (...)). Sąd Apelacyjny pogląd ten również podziela przypominając jednocześnie, iż odstępienie od różnicowania świadczeń, a tym samym od badania sytuacji socjalnej pracowników dopuszczalne jest tylko w przypadku świadczeń wydatkowanych z funduszu na imprezy integracyjne, kulturalne, sportowe, akcje turystyczne itp. Odkodowanie przepisu prawa materialnego (§2 ust.1 pkt 19 rozporządzenia) przez Sąd Okręgowy zgodnie z dominującą wykładnią tego przepisu dokonywaną przez Sąd Najwyższy i sądy powszechne czyni podniesiony zarzut w tym zakresie odlegle chybionym.

Nietrafny jest również zarzut błędnej wykładni art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994r. zakładowym funduszu świadczeń socjalnych poprzez przyjęcie, że różnicowanie wysokości świadczeń ze środków funduszu ze względu na sytuację życiową rodzinną i materialną musiało być stosowane w odniesieniu do każdego z rodzaju świadczeń z osobna, z pominięciem faktu, że odwołujący, dysponujący wiedzą na temat sytuacji swoich pracowników, stosował takie różnicowanie w obrębie całokształtu świadczeń przyznawanych osobom uprawnionym w ciągu poszczególnych lat kalendarzowych jako okresów obowiązywania planów finansowych funduszu. Zarzut ten nie jest trafny z kilku powodów :

- po pierwsze w istocie opiera się on na błędnym założeniu, że dysponent funduszu znał sytuację socjalną swoich pracowników, co okazało się tezą bez pokrycia;
- po drugie zarzut ten ignoruje fakt, iż przedmiotowych wypłat dokonano w oderwaniu od wiążących postanowień regulaminów obowiązujących w okresach wypłat;
- po trzecie nie uwzględnia faktu, iż organ rentowy w wyniku dokonanej kontroli nie zakwestionował wszelkich wypłat z funduszu socjalnego lecz jedynie te, do których należało zastosować kryterium socjalne i tryb przewidziany w wiążących pracodawcę regulaminach. W okolicznościach niniejszej sprawy nawet zachowanie trybu przewidzianego w regulaminie nie gwarantowało by jeszcze uznania spornych wypłat za świadczenia wypłacone świadczeń finansowanych ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych,

bowiem oba regulaminy obowiązujące w Urzędzie Gminy W. od 10 czerwca 2010 r. i regulamin obowiązujący do tej daty (§ 9 starego i § 10 nowego Regulaminu) przewidywały zróżnicowanie świadczeń z funduszu nie tylko od sytuacji „życiowej” (regulamin pomija, iż oprócz sytuacji życiowej uwzględnić należy również sytuację rodzinną i majątkową) ale również od kryterium okresu zatrudnienia i wymiaru czasu pracy, co nawet przy bardzo życzliwej wykładni trudno jest uznać za kryterium socjalne. Inaczej mówiąc sama konstrukcja regulaminów w tym zakresie jest wadliwa, bowiem z jednej strony pomija niektóre kryteria socjalne wymienione w ustawie a z drugiej miesza przyjęte kryterium socjalne (sytuacja życiowa) z kryteriami, które takiego charakteru nie mają, co w konsekwencji powoduje, iż nawet zachowanie trybu określonego w regulaminie nie przesądzałoby tego, że dana wypłata z funduszu podlegała zwolnieniu z oskładkowania na podstawie § 2 ust.1 pkt 2 rozporządzenia. Nie wymaga szerszych wywodów teza ,iż regulamin jako źródło prawa pracy nie może pozostawać w sprzeczności z przepisem ustawy (aktem wyższej rangi) przewidującym delegację do jego wydania, w tym przypadku w art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych w związku z art. 27 ust.1 i 30 ust. 5 ustawy o związkach zawodowych. Oczywiście jest, iż w razie konfliktu norm regulaminu i ustawy obowiązuje przepis ustawy, w tym przypadku art. 8 ust. 1 ustawy dnia 4 marca 1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych przewidujący uzależnienie przyznawania ulgowych usług i świadczeń od sytuacji życiowej i materialnej osoby uprawnionej .

Równie chybiony jest zarzut naruszenie art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych w związku z ustawą z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych oraz w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1050 ze zm.) poprzez przyjęcie, że świadczenia z okazji Świąt Wielkanocnych i Bożego Narodzenia wypłacone ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych mogą stanowić składnik wynagrodzenia pracowników samorządowych - przychód osiągnany z tytułu zatrudnienia, stanowiący podstawę ustalenia składek na ubezpieczenie społeczne. W tym zakresie dość powołać treść art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U.2012.361 j.t.) w myśl, którego za przychody ze stosunku służbowego, stosunku pracy, pracy nakładczej oraz spółdzielczego stosunku pracy uważa się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych. Definicja przychodu w tym przepisie jest zakreślona tak szeroko, że pojęcie to obejmuje literalnie rzecz biorąc „ wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne” i to bez względu na źródło finansowania tych środków. Zestawiając zatem art. 18 i n ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 jednolity tekst) z pojęciem przychodu z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U.2012.361 j.t.) nasuwa się prosty wniosek, iż oskładkowaniu na szeroko rozumiane ubezpieczenia społeczne (a w dalszej konsekwencji również na ubezpieczenie zdrowotne) podlegają „ wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne” i to bez względu na źródło finansowania tych środków. Powyższy wywód prowadzi do wniosku, iż jeżeli Sąd Okręgowy prawidłowo zakwalifikował, iż określony przychód pracownika nie korzysta ze zwolnienia wymienionego w powołanym wyżej rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161 poz. 1106 ze zm.) to podlega on oskładkowaniu. Trudno zatem dopatrzeć się trafności zarzutu obraży art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych w sytuacji, gdy Sąd Apelacyjny uznał uprzednio za prawidłową w okolicznościach niniejszej sprawy wykładnię § 2 ust.1 pkt 19 rozporządzenia. Zarzut naruszenia ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych oraz w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1050 ze zm.) jest o tyle niezrozumiały, iż Sąd Okręgowy nie stosował tych przepisów w niniejszej sprawie, a skarżący nawet nie zarzuca, iż przepisy te miały w sprawie zastosowanie.

Resumując Sąd Okręgowy słusznie przyjął, iż sporne świadczenia stanowią przychód w rozumieniu art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 jednolity tekst)

podlegający uwzględnieniu przy określaniu podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. W dalszej konsekwencji podlegają one również uwzględnieniu do podstawy wymiaru składek:

- na ubezpieczenie chorobowe i wypadkowe pracowników, bowiem w świetle art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe;

- na ubezpieczenie zdrowotne pracowników, bowiem w świetle art. 81 ust. 1 w zw. z art. 66 ust. 1 pkt 1 a) ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowane ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164 poz. 1027 z zm.) do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne stosuje się przepisy dotyczące pracowników określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

W tym stanie rzeczy podniesione apelacji zarzuty nie potwierdziły się co skutkuje oddaleniem apelacji na zasadzie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na zasadzie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 oraz § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1349 z zm.).